

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 348

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 april 2015

Hierbij stuur ik uw Kamer het verslag van de informele Raad voor Concurrentievermogen (RvC), die op 26 en 27 maart jl. plaatsvond in Riga, Letland. De Raad bestond deze keer alleen uit een deel over interne markt en industrie. Het overkoepelende thema voor deze informele bijeenkomst was de digitale economie.

De bijeenkomst bestond uit drie sessies. In de eerste sessie is stilgestaan bij de rol van de Europese interne markt in de digitale economie. Tijdens de tweede sessie is de Raad vervolgens dieper ingegaan op de digitale transformatie van de industrie. In de derde sessie stond digitaal ondernemerschap centraal. De afsluitende lunchdiscussie stond in het teken van de door de Commissie aangekondigde hernieuwde interne marktstrategie voor goederen en diensten, die in november 2015 wordt verwacht.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Algemeen

Het Letse voorzitterschap heeft deze informele Raad in Riga benut voor een informele gedachteswisseling over de digitale economie. De lidstaten bespraken hoe het concurrentievermogen voor het bedrijfsleven verbeterd kan worden en digitalisering kan worden benut voor slimme, duurzame en inclusieve groei. De Europese Commissie werkt op dit moment haar plannen voor de strategie voor de digitale interne markt verder uit. De presentatie van deze strategie wordt op 6 mei 2015 verwacht.

Vicevoorzitter voor de Digitale Interne Markt, Andrus Ansip, de Commissaris voor de Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en mkb, Elzbieta Bieńkowska, en de Voorzitter van het Comité voor de Interne Markt en Consumentenbescherming bij het Europese parlement, Vicky Ford, namen ook deel aan de bijeenkomst. Daarnaast waren er verschillende stakeholders uit het bedrijfsleven aanwezig.

Er vonden sessies plaats over de rol van de Europese interne markt in de digitale economie, de digitale transformatie van de industrie en digitaal ondernemerschap. Tijdens de laatste sessie gaf Nederland een inleidende presentatie. De informele Raad werd afgesloten met een lunchdiscussie over de hernieuwde interne marktstrategie voor goederen en diensten.

INTERNE MARKT

De rol van de Europese interne markt in de digitale economie

Tijdens de eerste sessie stond de rol van de Europese interne markt in de digitale economie centraal. E-commerce en andere vormen van online zakendoen groeit snel, maar bedrijven ondervinden nog steeds belemmeringen, zoals bij het openen van een webshop in een ander EU-land. Tijdens de sessie spraken de ministers over deze uitdagingen en wat zij zouden kunnen doen om belemmeringen weg te nemen.

Vicevoorzitter Ansip, en Commissaris Bieńkowska waren aanwezig bij deze sessie. Vicevoorzitter Ansip benadrukte het belang van de digitale economie en gaf aan dat de voltooiing van de digitale interne markt niet mogelijk is zonder de basis van snelle, betrouwbare netwerken en zekere en betaalbare telecommunicatiediensten voor iedereen. Hij benadrukte het belang van het afschaffen van roamingkosten en netneutraliteit om dit te bereiken. Voorts gaf Vicevoorzitter Ansip de inzet van de Europese Commissie voor de digitale interne marktstrategie weer: het wegnemen van barrières die mensen en bedrijven er van weerhouden om de internetrevolutie volledig te benutten; het creëren van een marktomgeving die consistent en concurrerend is; het zorgdragen voor voldoende keuzemogelijkheden voor consumenten; het bevorderen van investeringen en het stimuleren van innovatie in Europa. Daartoe werd door de Commissie nadruk gelegd op het verbeteren van grensoverschrijdende e-commerce; het verbeteren van prijstransparantie bij pakketdiensten; het afschaffen van ongegronde geo-blocking, waarbij voorkomen wordt dat gebruikers op basis van hun locatie uitgesloten worden van internetgebruik; het verder vergemakkelijken van de BTW-afhandeling voor bedrijven en een uitgebalanceerd auteursrechtstelsel. Deze onderwerpen zullen terugkomen in de digitale interne marktstrategie, die de Europese Commissie op 6 mei 2015 zal presenteren. Ten slotte gaf Vicevoorzitter Ansip het terugbrengen van fragmentatie in regelgeving

tussen de lidstaten en het creëren van het juiste regelgevend kader mee als aandachtspunt.

Diverse lidstaten, bedrijven, Eurochambres (de Europese Vereniging van Kamers van Koophandel), en Vicky Ford (Voorzitter van het Comité voor de Interne Markt en Consumentenbescherming van het Europees parlement), gaven een inleidende lezing. Eurochambres wees er op dat er voor moet worden gewaakt dat Europa met regelgeving niet teveel bestaande belangen beschermt, waardoor nieuwe initiatieven in de kiem gesmoord worden. Vicky Ford wees op het feit dat op dit moment slechts 14% van de Europese ondernemers zijn producten en diensten online aanbiedt. Slechts 6% van de Europese ondernemers biedt zijn producten en diensten, naast in de eigen lidstaat, ook in een andere lidstaat online aan. Hier ligt dus nog een groot potentieel. Vicky Ford riep op tot een digitale interne marktstrategie die alle belanghebbenden bedient. Ze benadrukte dat het voor consumenten belangrijk is dat hun rechten ook bij online aankopen worden beschermd. Voor auteurs geldt dat hun creaties beschermd moeten worden door middel van een gemoderniseerd auteursrecht. Bedrijven hebben recht op een gelijk speelveld en eerlijke concurrentie, zonder dat zij worden geremd in innovatie en nieuwe bedrijfsmodellen. De Europese mededingingsregelgeving moet van deze tijd zijn en het doen van BTW-aangifte makkelijker. Vicky Ford benoemde tenslotte dat de strategie ook investeerders moet bedienen, zodat zij kunnen investeren in innovatieve ontwikkelingen als platformen en nieuwe app's.

Een spoedige voltooiing van de digitale interne markt werd door de lidstaten veelvuldig genoemd. Een aantal lidstaten benadrukte dat niet alleen op regelgeving ingezet moet worden, aangezien deze vaak al achterhaald is op het moment van implementatie. Ook waren de lidstaten het erover eens dat er gewerkt moet worden aan een gelijk speelveld, niet alleen binnen Europa, maar ook daarbuiten. Verschillende lidstaten vroegen om het aanpakken van de fragmentatie in regelgeving voor consumenten en bedrijven, het opheffen van territoriale restricties bij online handel, het zorgen voor open en eerlijke digitale toegang tot het net en het verzekeren van interoperabiliteit tussen digitale producten en diensten. Ook werd benadrukt dat, nu grenzen tussen Europese lidstaten zijn opgeheven, gewaakt moet worden voor het bouwen van nieuwe grenzen om Europa heen.

Voor Nederland is versterking van de (digitale) interne markt één van de belangrijkste prioriteiten en Nederland steunt daarom ambitieuze maatregelen. Die versterking is nodig om te komen tot versnelling van economische groei en het creëren van werkgelegenheid in Europa. Uitgangspunt hierbij is dat regelgeving concurrentie en innovatie ruim baan geeft en «*digital proof*» moet zijn.

Digitale transformatie van de industrie

De tweede werksessie van deze informele Raad richtte zich op de digitale transformatie van de industrie. Digitale technologieën spelen in toeneemende mate een essentiële rol bij de waardecreatie in alle industriële sectoren. Digitalisering beïnvloedt vrijwel ieder aspect van de productie en dienstverlening.

Een aantal lidstaten, bedrijven en BusinessEurope, de overkoepelende Europese werkgeversorganisatie, gaven in een inleidende lezing hun visie op de digitale transformatie. De toename van sensoren in producten en de datastromen die hier uit voortkomen, zijn een voorbeeld van deze transformatie. Het is van belang dat Europa hier voorop blijft lopen. Er is

een digitale revolutie gaande, waarbij grenzen tussen productie en dienstverlening steeds verder vervagen. Als prioriteiten noemde het bedrijfsleven het hebben van een goed regelgevingsraamwerk, een goede Europese breedbandinfrastructuur, digitale vaardigheden en de mogelijkheid en noodzaak voor herscholing, alsook het belang van goede internationale standaarden.

Nederland benadrukte dat de versterking van de digitale interne markt een belangrijke voorwaarde is voor de digitale transformatie van de industrie (*smart industry*). Alhoewel industriebeleid vooral een nationale aangelegenheid is, houdt innovatie niet op bij de grens. Aanvullend op de nationale invulling van het beleid, zoals voor Nederland het nationale *smart industry* actieprogramma¹, riep Nederland op tot een aantal aanvullende acties op EU-niveau, zoals het opzetten van grensoverschrijdende Field Labs, waar bedrijfsleven en wetenschap gezamenlijk ook aan grensoverschrijdende *smart industry* oplossingen werken, het belang van uniforme technische standaarden, het verbeteren van de toegang tot financiering voor mkb dat wil investeren in de verdere digitalisering van de bedrijfsprocessen en het uitbouwen van de bewustwording van de potentiële impact die digitaliseringstrends kunnen hebben op de Europese industrieën. Op het gebied van vaardigheden wees Nederland vooral op het uitwisselen van ervaringen van de lidstaten. In Nederland wordt momenteel gewerkt aan het Techniekpact 2020 programma, waarbij onderwijsinstellingen, werkgevers, vakbonden, de Nederlandse Topsectoren en regionale en nationale overheden samenwerken om aan de behoefte aan hooggeschoolde technische mensen voor de industrie te voldoen.

Verschillende lidstaten onderschreven het belang van het creëren van standaarden zodat systemen goed op elkaar aansluiten en toegang tot financiering voor het mkb. Daarnaast werd het belang van een goede databescherming als basis voor vertrouwen bij het online zaken doen genoemd. Enkele lidstaten benoemden daarnaast het verder op- en uitbouwen van breedbandinfrastructuur en het uitbouwen van kennis- en vaardigheden, in het bijzonder op het gebied van big data-analyse, als belangrijke aandachtspunten. Ook kwam hier nadrukkelijk het belang van «*digital proof*» wetgeving naar voren. Een aantal lidstaten vroeg ook om een betere aansluiting van de Europese onderzoeksagenda op de digitalisering van de industrie.

Digitaal ondernemerschap

Tijdens de laatste werksessie van de informele Raad stond de vraag hoe digitaal ondernemerschap verder bevorderd kan worden centraal. Nederland gaf een inleidende presentatie over digitaal ondernemerschap in Nederland. Door de stand van de digitale techniek, de alsmaar toenemende rekenkracht en de toenemende digitalisering, neemt de hoeveelheid beschikbare data exponentieel toe en daarmee de mogelijkheden om de informatie die in de data zit toegankelijk te maken. Het versterken van de digitale interne markt kan de EU 2% extra BBP opleveren in de komende vijf jaar². Dit biedt kansen voor digitaal ondernemerschap, dat van belang is voor de groei van de Nederlandse en Europese economie. Belemmeringen hiervoor zijn bijvoorbeeld het gebrek aan de juiste digitale kennis en vaardigheden, het gebrek aan standaardisatie (interoperabiliteit), belemmerende regelgeving die innovatie tegenhoudt en het ontbreken van de digitale interne markt.

¹ Kamerstuk 29 826, nr. 63

² European Parliament, Mapping the Cost of Non Europe (March 2014), p. 8–9.

Nederland wees op de gezamenlijke verantwoordelijkheid om nationaal en in Europa moderne regelgeving op te stellen die ruimte geeft aan nieuwe ondernemingen, technologieën en verdienmodellen. Vaak vallen die niet binnen de bestaande sectoren of regelkaders. Zo combineren bedrijven productie steeds vaker met dienstverlening en kunnen vraag en aanbod op digitale online platformen heel anders tot stand komen dan voorheen op de fysieke markt. Nederland benadrukte dat eerdere verworvenheden – zoals een goed ondernemingsklimaat en bescherming van consumentenrechten – daardoor niet ter discussie komen te staan. Wel riep Nederland de lidstaten en de Commissie op om samen na te denken over hoe we deze belangen ook in de toekomst veilig kunnen stellen, zonder toe te geven aan de reflex alles vast te leggen in nieuwe regels of krampachtig vast te houden aan oude regels.

Voorts lichtte Nederland de Nederlandse aanpak toe. De Nederlandse regering stimuleert de ontwikkeling van de digitale economie zo veel mogelijk aan de hand van een digitale agenda³; het bevorderen van het benutten van ICT-potentieel door het bedrijfsleven in de ICT-doorbraakprojecten⁴; het *smart industry* actieprogramma⁵; het programma vernieuwing regelgeving⁶; het inventariseren van innovatie belemmerende wet- en regelgeving⁷ en big data⁸.

Nederland adresseerde tevens het belang van netneutraliteit. Markten kunnen pas optimaal functioneren als er gelijke randvoorwaarden zijn voor toegang tot het internet. De Nederlandse wetgeving reguleert geen gespecialiseerde diensten, zoals gezondheidszorg of verkeersveiligheidssystemen. De Nederlandse wetgeving garandeert gelijke behandeling van al het internetverkeer en voorkomt prijsdiscriminatie. Nederland riep de Commissie en de lidstaten op om dit ook na te streven en gaf aan niet tevreden te zijn met de huidige tekst van het interne telecommarktpakket.

Lidstaten benadrukten het belang van het durven nemen van risico's om succesvol te zijn als digitale ondernemer. Hiervoor moeten de juiste randvoorwaarden voor worden gecreëerd. Nog meer dan wie de technologieën ontwikkelt, gaat het om wie het beste gebruik van die technologieën maakt.

Pierre Delsaux, plaatsvervangend Directeur-generaal voor de Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en mkb van de Europese Commissie, sloot af door te zeggen dat de Commissie zo snel mogelijk wil overgaan tot implementatie van de digitale interne marktstrategie. Hij riep de lidstaten ook op om meer te luisteren naar de problemen en oplossingen die men op stedelijk en regionaal niveau benoemt en met deze niveaus samen te werken. Ook onderstreepte hij de bevordering van digitaal ondernemerschap en wil hij analyseren op wat voor terrein de belemmeringen zich voordoen. Hij gaf aan daarna met concrete maatregelen en acties te komen.

³ Kamerstuk 26 643, nr. 243

⁴ Kamerstuk 32 637, nr. 70

⁵ Kamerstuk 29 826, nr. 63

⁶ Kamerstuk 29 515, nr. 355

⁷ Aan de hand van een aantal casussen zal worden gekeken wat de knelpunten zijn en welke vervolgacties nodig zijn.

⁸ Kamerstuk 32 761, nr. 78

Lunchdiscussie over de hernieuwde interne marktstrategie voor goederen en diensten

De lunchdiscussie stond in het teken van de aangekondigde hernieuwde interne marktstrategie voor goederen en diensten die in november 2015 wordt verwacht. Op dit moment verkeert de Commissie in de fase waarin zij met lidstaten en stakeholders spreekt om input te krijgen voor de invulling van de strategie. De Commissie nodigde lidstaten dan ook expliciet uit om met concrete voorstellen te komen, die zij in haar overwegingen mee kan nemen. De Commissie gaf aan reeds bestaande instrumenten en wetgeving, zoals de Dienstenrichtlijn, te willen versterken. Ook legde zij de nadruk op handhaving, maar wees hier op een gedeelde verantwoordelijkheid van de Commissie en de lidstaten.

Voorts beoogt de Commissie belemmeringen met specifieke instrumenten aan te pakken met een focus op de cruciale sectoren met het grootste economische potentieel, namelijk de bouw, de zakelijke dienstenverlening en de detailhandel. Ten aanzien van goederen zei de Commissie de werking van het principe van wederzijdse erkenning te willen verbeteren. Daartoe zal een rapport worden opgesteld dat de belemmeringen op dit terrein identificeert. De Commissie gaf aan het van belang te vinden dat industrie en het mkb worden geïntegreerd in de hernieuwde interne marktstrategie en oog te houden voor de belangen van consumenten op de interne markt.

Het belang van een ambitieuze hernieuwde interne marktstrategie werd door de lidstaten onderschreven. Tevens was er bereidheid van de lidstaten om met de Commissie mee te denken en haar van concrete ideeën te voorzien.